

MELCHIOR VAN HARBACH,

DOOR

C. W. BRUINVIS.

N het gemeente-archief van Alkmaar berust eene kwitantie van den volgenden inhoud:

„Ick ondergescreuen bekenne ontfangen te hebben vuyt handen van BORRIT HIENDRICSEN fabrijsmeester van weegen MELCHIOR VAN HARSBEECK die somme van vierentwintich gulden ter cause van sekere patroenen die MELCHIOR gemaect heeft tot dienste van die stadt vandie vriessche poort doer last van de heeren burge-meesteren des oerconde dese onderteyckent op den vierentwintichsten decembris sestien hondert vierthien.

24 — 0 — 0

bij mie JACOB JANSZ.”

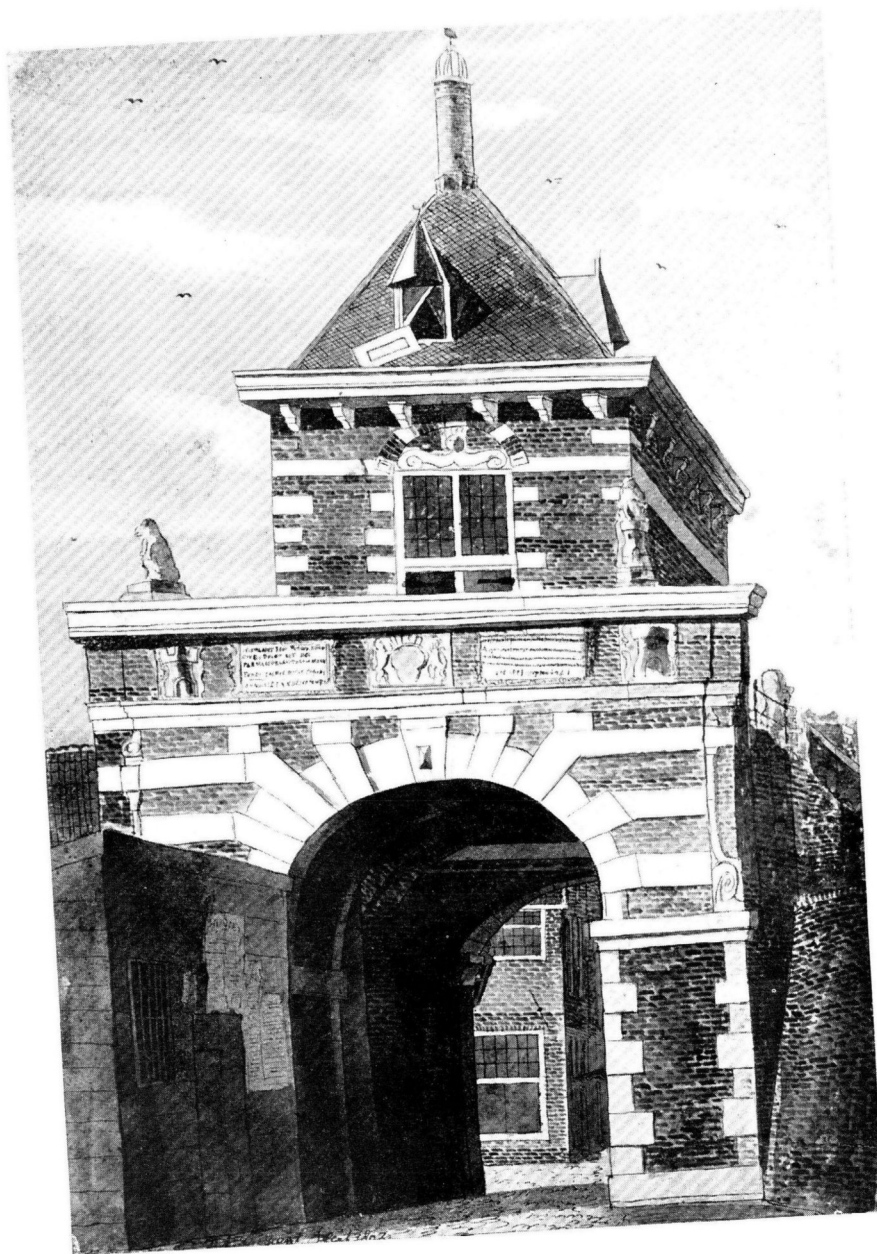
Lang heb ik gezocht om van genoemden VAN HARSBEECK wat meer te vinden, maar gilde-, doop-, trouw- en grafboeken gaven geen licht.

Het artikel van den heer A. MULLER in den loopenden jaargang van „*Oud-Holland*” over het fraaie raadhuis te Klundert noemt als vermoedelijken ontwerper daarvan MELCHIOR VAN HARBACH, steenhouwer en bouwmeester van Prins MAURITS te Breda; en nu is het zeker niet te gewaagd, ook wegens het zelden voorkomen van den naam MELCHIOR, om dezen van HARBACH te houden voor denzelfden persoon, die door een voor hem in commissie optredenden alkmaarder op zijn hollandsch VAN HARSBEECK werd genoemd.

De patronen, waarvan in de kwitantie gesproken wordt, zullen wel niet betroffen hebben de in 1616 en 17 in middeleeuwschen kasteelvorm opgetrokken Friesche buitenpoort; veeleer valt hierbij te denken aan den bovenbouw van de in 1588 en 89 gestichte binnenpoort, welke bovenbouw nog ontbreekt op de in 1597 door DREBBEL naar de teekening van ADRIAEN ANTHONISZ. fraai gegraveerde kaart van Alkmaar. En vergelijken wij nu dien bovenbouw met den voorgevel van het raadhuis te Klundert, dan is er, wegens de boogvullingen boven de kruisvensters en de „kardoezen” onder de gootlijst, reden om beider ontwerpen aan denzelfden meester toe te schrijven.

En hoe is Alkmaar nu aan den bredaschen steenhouwer gekomen? Dienaangaande is slechts te gissen. De bekende gouwenaar FREDERICK HOUTMAN keerde, na zijn gouverneurschap van Amboina, in 1611 naar het vaderland terug en nam toen of iets later Alkmaar tot woonplaats. Op het einde van 1613 werd hij daar tot schepen benoemd, welke betrekking hij vervulde in 1614, 15, 17, 19, 25 en 26 (van 19 tot 24 was hij op nieuw naar Indië). Den 8. December 1614 was hij ook tot vroedschap verkoren, en Prins MAURITS handhaafde hem als zoodanig bij de regeeringsverandering van 11 October 1618. Hij bewoonde een groot huis aan de Koorstraat, 't welk in 1779 door de stad werd aangekocht voor fransche jongeheerenschool, van 1843 tot 1875 diende voor stads-bank van leening en in 1877 verbouwd werd tot sociëteit. Hoewel het al reeds groote veranderingen had ondergaan, was tot 1877 een gedeelte van den voorgevel bewaard gebleven, en gezien wij de daarvan vóór den verbouw genomen fotografie, als ook een paar in het Stedelijk Museum bewaarde boogvullingen, dan kunnen wij dien gevel tot het eerste kwartaal der 17^e eeuw rekenen en de veronderstelling opperen, dat HOUTMAN dien heeft doen bouwen naar het ontwerp van VAN HARBACH; immers een man van beteekenis als HOUTMAN kan niet vreemd gebleven zijn aan Prins MAURITS of onbekend met hen die het vertrouwen van deze genoten.

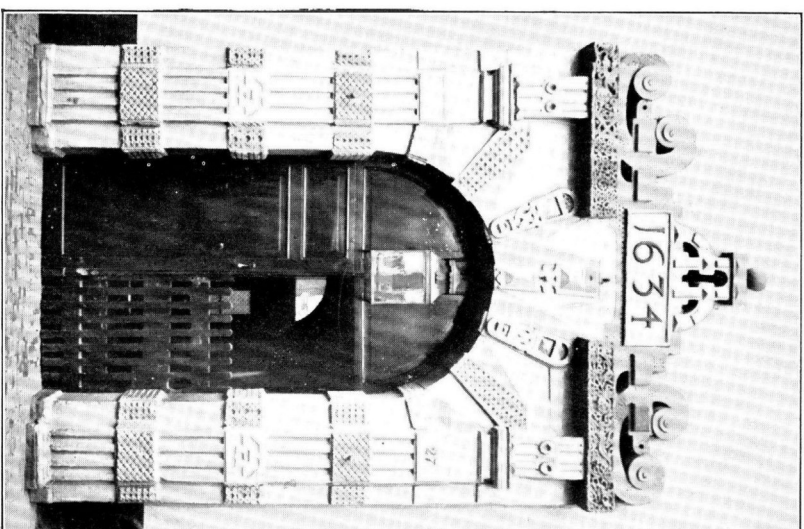
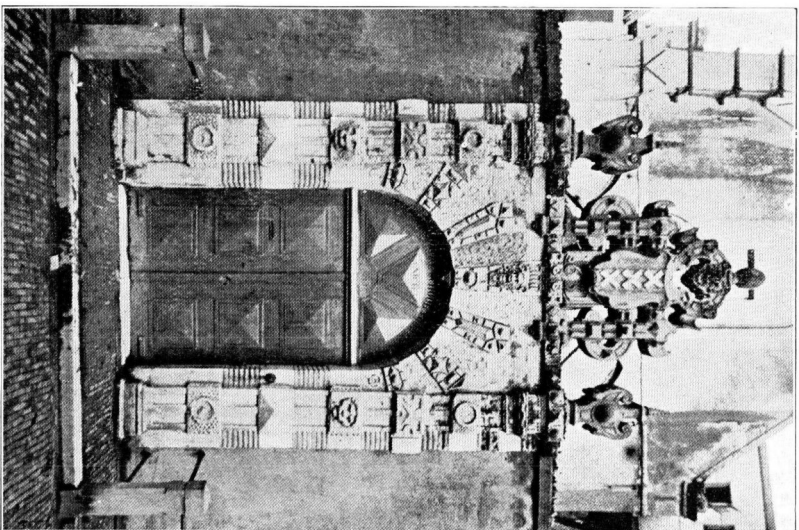

DE FRIESCHE BINNENPOORT TE ALKMAAR
kort vóór de afbraak in 1802.
Teekening van J. A. CRESCENT in het Gemeente-Museum te Alkmaar.

POORTEN DER VOORMALIGE STADSTMERWERF AAN HET ROKIN,
sinds 1631 geplaatst voor het voormalig Atheneum Illustre aan den O.Z. Voorburgwal en sinds 1634
voor het Burgerweeshuis in de St. Luciensteeg.